

Espoo – Kauniainen – Kirkkonummi – Vihti -selvitys

SELVITYSSUUNNITELMA

Tausta ja tavoitteet

Selvityksen lähtökohtana on kuntauudistus, kuntarakennelaki ja metropolialueen esiselvitys. Kuntarakennelaki astui voimaan 1.7.2013. Lakiin on sisällytetty erillinen luku kuntarakennemuutostuksen toteuttamisesta ja säännökset mm. kuntien selvitysvelvollisuudesta ja selvityksen vähimmäisisällöstä.

Metropolialueen esiselvityksestä annettujen lausuntojen pohjalta Espoon, Kauniaisen, Kirkkonummen ja Vihdin kunnat ovat (KH 26.8. ja 28.8.2013) päättäneet käynnistää yhdistymisselvityksen.

Selvityksen ensisijaisena tavoitteena on selvittää kuntien yhteistyömahdollisuuksien kehittäminen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi, hyvän elinympäristön ja kestävä kehityksen turvaamiseksi sekä seudun kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden parantamiseksi. Lisäksi tavoitteena on hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaisesti edistää toimenpiteitä julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi. Edelleen kuntarakennelaki velvoittaa selvittämään kuntien yhdistymisen edellytykset etuineen ja haittoineen sekä valmistelemaan selvityksen pohjalta mahdollinen kuntien yhteinen yhdistymisesitys.

Selvitys toteutetaan kuntien yhteisenä projektina ja pohjautuu laajaan valmisteluun. Selvityksen pohjalta kunnat arvioivat ja päättävät mahdollisen yhdistymisesityksen ja yhdistymissopimuksen valmistelusta.

Selvitystyötä sekä selvityksen ohjausta ja seuranta varten asetettavissa ohjaus- ym. ryhmissä on edustus jokaisesta selvitykseen osallistuvasta kunnasta. Toimialakohtaisten työryhmien (toimialaryhmät) puheenjohtajat nimetään eri kunnista ja sihteeriresurssit samoin siten, että puheenjohtaja ja sihteeri edustavat samaa kuntaa.

Yhdistymisselvityksen etenemisestä informoidaan kuntien hallituksia ja valtuustoja säännöllisesti. Samalla huolehditaan asiaa koskevasta viestinnästä kuntien asukkaille ja henkilöstölle.

Selvityksen sisältö

Kuntarakennelain mukaisesti selvityksen tulee sisältää

1. suunnitelman hallinnon ja palvelujen järjestämisestä ja palvelujen tuottamisesta selvitysalueella,
2. selvityksen yhdistymisen vaikutuksista kuntien yhteistoimintaan,
3. selvityksen taloudellisesta tilanteesta,
4. arvion asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien ja lähidemokratian toteutumisesta,
5. yksityiskohtaisen arvion kuntien yhdistymisen eduista ja haitoista,
6. arvion kielellisten oikeuksien toteutumisesta sekä
7. arvion kuntien yhdistymisen suhteesta metropolihallinnon tarpeeseen, erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta.

Työn vaiheistus

Selvitys toteutetaan kuntien yhteisen valmistelun pohjalta. Ensimmäisessä vaiheessa (**valmisteluvaihe**) ohjausryhmä hyväksyy selvityssuunnitelman, jossa määritellään selvitystyön sisällöllinen laajuus, eli lakisääteisen vähimmäissisällön lisäksi mahdolliset muut tarkastelukohteet ja näkökulmat, kuten yhdistymisen vaikutukset kuntien kilpailukykyyn ja elinkeinopolitiikkaan.

Toisessa vaiheessa (**selvitysvaihe**) tuotetaan nykytilan kuvauksen lisäksi kuntien yhteistyömahdollisuuksien kehittämistä ja syventämistä sekä mahdollisen yhdistämisen etuja ja haittoja koskeva selvitys. Metropolialueen esiselvityksestä annetut lausunnot ja sote-palvelujen järjestämisesitykset sekä niissä mahdolliset esiin nousevat kysymykset otetaan huomioon selvitystyön aikana.

Kolmannessa vaiheessa (**arviointivaihe**) tuloksia arvioidaan työryhmien tulosten pohjalta kuntarakennelain edellyttämän selvityksen vähimmäissisällön ja yhteistyömahdollisuuksien kehittämisen osalta.

Tulokset kootaan ”*Espoo – Kauniainen – Kirkkonummi – Vihti –selvitykseksi*”. Selvitys käsitellään valtuustoissa ja päätetään valmistellaanko yhdistymisesitys ja yhdistymissopimus (**jatkotoimenpidevaihe**).

Selvitystyö todetaan loppuun suoritetuksi, kun valtuustot ovat kuntarakennelain mukaisesti päättäneet selvityksestä.

Ohjausryhmä

Selvitystä ohjaa kuntien luottamushenkilöistä koottu poliittinen ohjausryhmä, jossa Espoolla

on viisi (5) jäsentä, Kauniaisilla kolme (3) ja Kirkkonummella ja Vihdillä kummallakin neljä (4) jäsentä.

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii Espoon kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajina Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vihdin kaupungin- tai kunnanhallitusten puheenjohtajat.

Ohjausryhmälle asiat esittelee kaupungin- ja kunnanjohtajat. Ohjausryhmän kokouksiin osallistuvat johtoryhmän jäsenet ja toimialaryhmien varsinaiset puheenjohtajat. Ohjausryhmän sihteeristönä toimii valmistelusihteeristö. Ohjausryhmä kokoontuu etukäteen sovitun aikataulun mukaisesti ja tarvittaessa puheenjohtajan kutsusta.

Ohjausryhmän tehtävänä on selvitystyön ensimmäisessä vaiheessa hyväksyä selvityssuunnitelma. Ohjausryhmä kuulee työn aikana työryhmien edustajia, seuraa selvitystyön tuloksia ja käsittelee toimialakohtaisten työryhmien selvitykset sekä yhdistymiselvityksen ennen sen saattamista kuntien käsiteltäväksi.

Johtoryhmä

Selvityksen johtoryhmän muodostavat kuntien kaupungin- ja kunnanjohtajat. Johtoryhmä johtaa ja koordinoi selvityksen laadintaa ja työn etenemistä sekä hyväksyy selvityksen toimialaryhmien raporttien pohjalta esitettäväksi ohjausryhmälle. Johtoryhmä käsittelee ohjausryhmälle esiteltävät asiat. Johtoryhmällä on apunaan valmistelusihteeristö.

Valmistelusihteeristö

Valmistelusihteeristö huolehtii johtoryhmän ja ohjausryhmän valmistelusta ja esittelystä johtoryhmälle sekä valmistelun tulosten kokoamisesta loppuraportiksi. Valmistelusihteeristössä on edustaja kustakin kunnasta.

Seurantaryhmä

Selvitystyön yhteistoimintamenettelyä varten on nimetty kuntien pääsopijajärjestöjen edustajista ja kaupunkien edustajista koostuva seurantaryhmä (kuusi edustajaa kustakin kunnasta). Seurantaryhmän tehtävänä on seurata selvitystyön etenemistä henkilöstön näkökulmasta. Yhteistoimintamenettelyssä noudatetaan kaupunkien yhteistoimintamenettelyä.

Kuntien toimintaympäristön tarkastelu

Kuntien toimintaympäristön keskeisten ilmiöiden ja tunnuslukujen tarkastelusta ja tietotuotannosta vastaa toimintaympäristötiedon tuottamiseen on asetettu erillinen tukiryhmä.

Selvitykseen kootaan ja siinä tulee tarkastella mm. seuraavia kuntien toimintaa kuvaavia ilmiöitä, tunnuslukuja ja tietoja:

- väestö, väestön sosioekonominen aseman, väestöennuste vuoteen 2030, muuttoliike

- väestön hyvinvointi, hyvinvoinnin erot, segregaatio
- maahanmuuttajat, nykytila ja ennusteet
- elinkeinorakenne, työpaikat, työllisyys, pendelöinti
- rakennus- ja asuntotuotanto (osa tiedoista MAL-seurantana)
- kuntatalous (vain karkea tarkastelu, yksityiskohtaisemman tekee yleishallintoryhmä)
- palvelujen peittävyys, palvelutuotanto ja sen eri muodot (rajaus päätettävä toimialakohtaisten ryhmien kanssa)
- äänestyskäyttäytyminen
- viheralueet ja ympäristö, ilmasto (päävastuu teknisen toimen toimialaryhmällä)
- maankäytön suunnitelmat, maankäyttö, asuminen ja liikenne (päävastuu teknisen toimen toimialaryhmällä)
- kestävä kehitys: maankäytön ja kaupunkirakenteen kestävyys, liikkumisen kestävyys, talouden kestävyys, sosiaalinen kestävyys, tietosisältö koottava useamman työryhmän yhteistyönä).

Tietotuotantoryhmä laatii kuntien toimintaympäristön nykytilakuvauksen pääsääntöisesti vuosien 2012 ja 2013 tietojen pohjalta niiden saatavuuden mukaisesti. Osasta esitettäviä ilmiöitä kuvataan myös pidempiä aikasarjoja (1990, 2000, 2005). Ennustetietoja käytetään niiden saatavuuden mukaan (väestöennuste, asuntotuotantoennuste). Pääasiallisina tietolähteinä käytetään olemassa olevia kuntien ja kansallisten tietokantojen aineistoja (TK, THL). Pääasiallisesti tiedot esitetään kuntatasoisesti, joitakin tietoja voidaan esittää alueellisesti. Ryhmä koostaa kuvauksesta raportin sekä esittelyaineiston. Raportissa on lyhyt analyysiosa pääpainon ollessa ilmiöiden ja asioiden kuvallisessa ja kartallisessa esittämisessä.

Lisäksi tietotuotantoryhmä tuottaa tarvittaessa toimialaryhmille muuta selvityksessä tarvittavaa toimintaympäristötietoa (rajatessa määrin).

Tietotuotantoryhmä tuottaa ns. pohja-aineiston toimialaryhmien käytettäväksi selvitystyön alussa 1.12.2013 mennessä.

Tietotuotantoryhmä muodostuu kuntien tietotuotanto- ja talousasiantuntijoista (5 jäsentä).

Toimialakohtaiset työryhmät

Selvityksen toteutus tapahtuu johtoryhmän alaisissa neljässä toimialaryhmässä. Toimialakohtaiset työryhmät, joita johtavat kaupungin- ja kunnanjohtajat tai apulaiskaupunginjohtajat valmistelevat selvitystä kuntarakennelain edellyttämällä tavalla ja selvittävät kuntien yhteistyömahdollisuuksia ja mahdollisen yhdistymisen etuja ja haittoja. Selvitys toteutetaan virkatyönä ja tarvittavilta osin ulkopuolisia asiantuntijapalveluita käyttäen.

Toimialakohtaiset ryhmät ovat

1. Sosiaali- ja terveystoimi (mm. sosiaali- ja terveystoimet, työllisyys, maahanmuutto)
2. Sivistystoimi (mm. varhaiskasvatus, opetus, liikunta, kulttuuri, vapaa-aika)
3. Tekninen toimi (mm. maankäyttö, asuminen, liikenne ja ympäristö)

4. Yleishallinto ja konsernipalvelut (mm. talous, konsernihallinto, demokratia, henkilöstö, elinkeinopalvelut, kilpailukyky)

Yleishallinnon ja konsernipalvelujen toimialaryhmä voidaan jakaa alaryhmiin esim.

- Demokratia (asukasvaikuttaminen, päätöksenteko, organisaatorakenne)
- Talous
- Konsernihallinto
- Tukipalvelut (tilahallinta, tietohallinto, hankinta)
- Henkilöstö (henkilöstörakenne, palkkausjärjestelmät, saatavuus)
- Kilpailukyky (elinkeinopolitiikka)

Toimialaryhmät laativat selvityksen tuloksena raportin seuraavan sisällysluettelon mukaisesti:

Tiivistelmä

1. Työryhmän työn organisointi ja eteneminen
 1. Toimeksianto
 2. Kokoonpano
 3. Työn eteneminen
 4. Tehtävän rajaus
 2. Nykytilan kuvaus
 1. Oma toiminta
 2. Yhteistoiminta
 3. Yhteistyön kehittäminen
 4. Kuntarakennelain mukainen vaatimus
 1. Suunnitelma hallinnon ja palvelujen järjestämisestä sekä palvelujen tuottamisesta selvitysalueella
 2. Selvitys yhdistymisen vaikutuksista kuntien yhteistoimintaan
 3. Selvitys taloudellisesta tilanteesta (nyt ja tuleva)
 4. Arvio asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä lähidemokratian toteutumisesta
 5. Yksityiskohtainen arvio kuntien yhdistymisen eduista ja haitoista
 6. Arvio kielellisten oikeuksien toteutumisesta
 7. Arvio kuntien yhdistymisen suhteesta metropolihallinnon tarpeeseen, erityisesti yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, joukkoliikenteen ja sosiaalisen asuntotuotannon näkökulmasta
5. Johtopäätökset

Lisäksi selvitykseen sisällytetään arvio kuntien mahdollisen yhdistymisen vaikutuksista kuntien kilpailukykyyn ja elinkeinopolitiikkaan. Myös kuntarajojen siirtämistarve arvioidaan.

Toimialakohtaisten ryhmien työt valmistuvat 28.2.2014 mennessä.

Toimialaryhmissä on kussakin yhteensä kahdeksan (8) jäsentä ja puheenjohtajuudet jaetaan kuntien kesken. Toimialaryhmien sihteerit (2) nimetään puheenjohtajien kunnista. Ryhmät voivat käyttää asiantuntijoita. Ulkopuolisten palvelujen ostosta tulee tehdä esitys johtoryhmälle.

Viestintäryhmä

Viestintäryhmän tehtävänä on luoda selvitykselle periaatteet kuntien ulkoista viestintää varten kuntalaisille ja sidosryhmille. Kaupungit noudattavat omia viestintäperiaatteitaan sisäisessä viestinnässä luottamushenkilöille ja henkilöstölle. Viestintäryhmässä on edustaja kustakin kunnasta.

Resurssien hallinta ja käyttö

Selvityksen tekemistä varten haetaan Valtiovarainministeriöltä avustusta selvityksen jälkeen toteutuneiden kustannusten perusteella. Kustannusten koordinoinnista huolehtii Espoon kaupunki. Avustusta haetaan mm.

- mahdollisten ulkopuolisten asiantuntijapalvelujen hankintaan,
- loppuraportin kokoamiseen ja painatuksiin,
- viestintäkustannuksiin
- seminaarikustannuksiin.

Kunnat huolehtivat kokouspalkkioista omien sääntöjensä ja käytäntöjensä mukaisesti. Viranhaltijoiden palkat maksetaan omasta kunnasta. Muut mahdolliset kustannukset käsitellään johtoryhmässä.

Aikataulu

Kuntarakennelain mukaan selvitysvelvollisuus alkoi 1.7.2013. Selvitysten ja mahdollisten yhdistymisesitysten määräajasta säädetään vielä erikseen. Kuntarakennelain kirjauksen mukaan määräaika päättyy kuusi kuukautta sen jälkeen, kun sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva laki (sote - järjestämislaki) on hyväksytty eduskunnassa.

Selvitys noudattaa edellä kuvattua vaiheistusta työryhmittäin siten, että toimintaympäristö- ja tietotuotantoryhmän työ valmistuu 1.12.2013 mennessä ja toimialakohtaisten työryhmien selvitysvaiheen raportit valmistuvat 28.2.2014 mennessä.

Selvitysvaiheen jälkeen on vuorossa eri osa-alueiden sisällöllinen arviointivaihe, jonka määräaika samoin kuin selvitysraportin valmistuminen on avoin.